

Geboortegemak stijgt door selectie en fokkerij

In tien jaar tijd halveerde het percentage zware geboorten bij vaarzen. Fokkerij en selectie speelden daarbij een belangrijke rol. De verschillende fokwaarden voor geboorte- en afkalfgemak vragen wel wat uitleg.

Hoeveel moeilijke geboorten kan ik verwachten als ik een Belgisch-witblauwstier gebruik met een fokwaarde geboortegemak van 125? En hoe verhoudt zich dat tot een holsteinstier met een fokwaarde van 104? Het zijn vragen die in de praktijk regelmatig gesteld worden. Mathijs van Pelt van de Animal Evaluation Unit van Coöperatie CRV legt het nog eens uit. 'De fokwaarden geboortegemak voor Belgisch-witblauwstieren en holsteinstieren zijn niet een-op-een met elkaar te vergelijken', vertelt Van Pelt. 'Zo wordt de fokwaarde geboortegemak van Belgisch-witblauwstieren uitgedrukt ten opzichte van het gemiddelde van de witblauwpopulatie, terwijl de fokwaarde geboortegemak voor holsteinstieren wordt uitgedrukt ten opzichte van het gemiddelde van de holsteinpopulatie.'

Belgisch-witblauwstieren voor de gebruikskruising worden geselecteerd op basis van geboorten binnen het zuivere witblauwras. Uit de geboortegegevens die verzameld worden bij witblauwfokkers, worden fokwaarden berekend voor onder andere draagtijd, geboortegewicht en geboortegemak. De stieren met gunstige indexen krijgen het stempel 'geschikt voor gebruikskruising'. Om de selectie voor veehouders gemakkelijk te maken verdeelt CRV deze stieren in de segmenten 'gemiddeld', 'vlot' en 'zeer vlot'.

Belgisch witblauw alleen op koeien

Tabel 1 en 2 tonen het percentage moeilijke geboorten dat gemiddeld verwacht mag worden bij de inzet van een stier met een bepaalde fokwaarde voor geboortege-

Kenmerken van de verschillende fokwaarden

Geboortegemak Belgisch witblauw:

- geeft inzicht in het percentage moeilijke geboorten bij gebruik op holsteinkoeien;
- wordt berekend en gepubliceerd op de basis van het Belgisch-witblauwras.

Geboortegemak holstein:

- geeft inzicht in het percentage moeilijke geboorten bij gebruik op holsteinpinken;
- wordt berekend en gepubliceerd op de basis van het holsteinras.

Afkalfgemak:

- geeft inzicht in het percentage moeilijke eerste afkalvingen bij de dochters;
- wordt berekend en gepubliceerd op de basis van het holsteinras.

mak. Hierin komt nog een verschil naar voren. ‘Witblauwtieren worden ingezet op vaarzen en oudere koeien en daarop is ook de selectie op geboortegemak gebaseerd. Bij holsteintieren zijn we vooral geïnteresseerd in geboortegemak bij gebruik op pinken om geboorteproblemen bij de eerste keer afkalven te verminderen’, legt Van Pelt uit.

Het percentage moeilijke geboorten bij gebruik van Belgisch witblauw op vaarzen of oudere holsteinkoeien is gemiddeld ongeveer 9 procent. Dit komt overeen met een index geboortegemak van 120 op Belgisch-witblauwbasis, zo blijkt uit de tabel. Ter vergelijking: een holsteintier met een fokwaarde van 100 voor geboortegemak geeft zo’n 5,6 procent moeilijke geboorten bij gebruik op pinken en 4,2 procent bij gebruik op vaarzen of oudere koeien.

De fokwaarden geboortegemak zijn gebaseerd op de inzet van conventioneel sperma en geven dus een gemiddelde voor vaars- en stierkalveren. Met de inzet van (vrouwelijk) SiryX-sperma kan het risico op moeilijke geboorten fors worden beperkt. Van een aantal Belgisch-witblauwtieren is ook mannelijk SiryX-sperma beschikbaar. Bij inzet van dit sperma moet rekening worden gehouden met een groter risico op moeilijke geboorte.

Afkalfgemak geeft info over dochters

Naast fokwaarden voor geboortegemak berekent Coöperatie CRV ook fokwaarden voor afkalfgemak. ‘Deze fokwaarde geeft aan hoeveel normale of vlotte afkalvingen verwacht mogen worden bij de vaarzen van een stier’, vertelt Van Pelt. ‘Deze fokwaarde geeft dus inzicht in het gemak waarmee de dochters van een stier afkalven, waar de fokwaarde geboortegemak inzicht geeft in het gemak waarmee de kalveren van een stier geboren worden’, legt hij het verschil uit. Tabel 3 toont de relatie tussen de fokwaarde afkalfgemak en het percentage zware afkalvingen bij vaarzen en meerderekalfsdochters van een stier.

In tien jaar halvering zware geboorten

Dat selecteren en fokken op geboorte- en afkalfgemak effectief is, bewijzen de statistieken. ‘De genetische aanleg voor deze kenmerken is in tien jaar tijd met gemiddeld drie punten gestegen. Dit vertaalt zich in duidelijk minder geboorteproblemen’, laat Van Pelt zien. ‘In 2011 kalfde nog bijna 10 procent van de vaarzen zwaar af. Afgelopen jaar was dat nog maar ongeveer 5 procent.’ De fokwaarden geboortegemak en afkalfgemak zijn

fokwaarde geboortegemak	moeilijke geboorten bij holsteinkoeien (%)
100	17
105	15,1
110	13,1
115	11,2
120	9,2
125	7,3
130	5,3
135	3,4

Tabel 1 – Relatie tussen fokwaarde geboortegemak van Belgisch-witblauwtieren en het percentage moeilijke geboorten bij holsteinkoeien (bron: AEU, Coöperatie CRV)

fokwaarde geboortegemak	moeilijke geboorten bij holsteinvaarzen (%)	moeilijke geboorten bij holsteinkoeien (%)
92	7,8	5,7
96	6,6	4,9
100	5,6	4,2
104	4,7	3,6
108	3,9	3,0

Tabel 2 – Relatie tussen fokwaarde geboortegemak van holsteintieren en percentage moeilijke geboorten bij holsteinvaarzen en -koeien (bron: AEU, Coöperatie CRV)

fokwaarde afkalfgemak	moeilijke geboorten uit holsteinvaarzen (%)	moeilijke geboorten uit holsteinkoeien (%)
92	7,3	5,1
96	6,4	4,6
100	5,6	4,2
104	4,9	3,8
108	4,3	3,4

Tabel 3 – Relatie tussen fokwaarde afkalfgemak van holsteintieren en het percentage moeilijke geboorten uit holsteinvaarzen en -koeien (bron: AEU, Coöperatie CRV)

belangrijke bouwstenen van de geboorte-index. In deze index worden ook de fokwaarden voor levensvatbaarheid bij geboorte en levensvatbaarheid bij afkalven meegenomen.

Daarnaast maakt sinds de indexdraai van deze maand de fokwaarde voor kalvervitaliteit onderdeel uit van de geboorte-index. ‘Selectie op deze index leidt dus tot minder afkalfproblemen, minder doodgeboren kalveren en minder sterfte van dieren in het eerste levensjaar’, legt Van Pelt uit. ‘Omdat de geboorte-index ook wordt meegewogen in de NVI, mag de komende jaren een verdere vooruitgang op geboortegemak worden verwacht’, concludeert hij. |

Selecteer in webshop op geboortegemak en afkalfgemak

Stieren met gunstige fokwaarden voor geboortegemak selecteert u eenvoudig in de CRV-webshop.

Ga naar de webshop en kies het ras > Scroll in het linker menu helemaal naar beneden > klik op ‘voeg fokwaardefilter toe’ > selecteer geboortegemak > verschuif met de muis het getoonde bolletje naar links om de onder-

grens voor geboortegemak vast te stellen. In de webshop worden nu alle stieren getoond die voldoen aan uw minimumeis. Zo selecteert u bijvoorbeeld eenvoudig stieren voor de pinken. De geselecteerde stieren worden gepresenteerd op volgorde van NVI. Voor holstein, fleckvieh, mrij en de andere Nederlandse dubbeldoelrassen kunt u in de

webshop stieren op dezelfde manier selecteren op fokwaarde afkalfgemak.

Ga naar: <https://shop.crv4all.nl/nl> of <https://shop.crv4all.be/nl> of scan de QR-codes

NL

BEL